

ZERO WASTE STRATEGIJA

OBČINE GORENJA VAS - POLJANE

Pregled stanja na področju ravnanja z odpadki in
Zaveza občine na poti do družbe brez odpadkov

Za obdobje
2024-2034

Predmet:

Pregled stanja na področju ravnanja z odpadki in nabor ukrepov, ki se bodo izvajali v obdobju od 2024-2034 v sklopu Zero waste strategije Občine Gorenja Vas - Poljane.

Naročnik:

Občina Gorenja Vas - Poljane
Poljanska cesta 87
4224 Gorenja Vas
E pošta: info@obcina-gvp.si

Vsebina in izdelava:

Društvo Ekologi brez meja
Trubarjeva 50
1000 Ljubljana
E pošta: info@ocistimo.si
Pripravila: Jaka Kranjc, Ema Otavnik, Žaklina Žnajder

Sptember 2024

Kazalo

1. POVZETEK	3
2. UVOD	4
3. IZHODIŠČA	5
3.1 Krožno gospodarstvo in zakonodajni okvir Evropske unije	5
3.2 Slovenska zakonodaja	6
3.3 Navezava na cilje trajnostnega razvoja	7
4. UVOD V ZERO WASTE	9
4.1 Osnovna načela	9
4.1.1 Preprečevanje	10
4.1.2 Ločeno zbiranje	10
4.1.3 Zniževanje količin mešanih ostankov odpadkov	10
4.2 Postopek priprave strategije	11
5. PREGLED STANJA RAVNANJA Z ODPADKI IN VIRI	13
5.1 Posnetek stanja	14
5.2 Rezultati sortirnih analiz mešanih odpadkov	17
6. CILJI	18
6.1 Kaj je možno? Primerjava s podobnimi občinami	18
6.2 Konkretni cilji na kratki, srednji in dolgi rok	19
7. UKREPI	20
7.1 Javna uprava	20
7.2 Vzgojno-izobraževalne ustanove	21
7.3 Gospodinjstva	22
7.4 Sistem ravnanja z odpadki — lokalni režijski obrat	23
7.5 Turizem in prireditve	24
7.6 Načrt za preprečevanje plastike	26
7.6.1 Zakonodaja	26
7.6.2 Cilji	27
8. KOMUNIKACIJSKI UKREPI	29
9. MERJENJE USPEŠNOSTI	30
9.1 Letno poročilo	30
9.2 Zero waste odbor	30
9.3 Certifikat “Zero Waste Certified City”	31
PRILOGE	32
1. Rezultati sortirnih analiz za leto 2021, 2022 in 2023	32
2. Primeri komuniciranja o zero waste	33
3. Zero waste zaveza Občine Gorenja vas - Poljane	35

1. POVZETEK

Vedno bolj je jasno, da bomo morali pospešiti ukrepanje za omilitev podnebne krize in nadaljnji, okoljsko bolj vzdržen razvoj. Lokalne skupnosti bodo pri tem igrale ključno vlogo, Občina Gorenja Vas - Poljane pa se tega že zaveda. V svojih trajnostnih strategijah si prizadeva tudi za gospodarno ravnanje z viri in zmanjšanje negativnih vplivov odpadkov, saj se zaveda, da je zapravljanje naravnih virov škodljivo okolju, a tudi drago in neučinkovito.

Cilj Zero waste strategije je podrobneje opredeliti korake in aktivnosti za lažje doseganje konkretnih, časovno opredeljenih okoljskih ciljev na poti k družbi brez odpadkov. V ta namen predvideva kopico ukrepov za zmanjševanje količin odpadkov na izvoru, boljše ravnanje z viri in odpadki na vseh nivojih (zapiranje snovnih zank), večje sodelovanje javnosti in spremenjen odnos do potrošnje in proizvodnje.

Izbrani cilji (podrobnejša obrazložitev izračunov v nadaljevanju):

Občina Gorenja vas - Poljane	DELEŽ LOČENO ZBRANIH FRAKCIJ	KOLIČINA NASTALIH komunalnih odpadkov	KOLIČINA MEŠANIH komunalnih odpadkov
2029	83 %	165 kg / prebivalca	28 kg / prebivalca
2034	85 %	160 kg / prebivalca	24 kg / prebivalca
2040	87 %	155 kg / prebivalca	20 kg / prebivalca

Ob upoštevanju današnjega stanja, bi lahko z doseganjem ciljev občina precej zmanjšala svoj odpadkovni odtis in skupaj v 10 letih prihranila do 23.000 EUR. Vse samo zaradi manjše količine odpadkov, poslanih v odstranjevanje.

Strategijo so pripravili Ekologi brez meja v sodelovanju z občino Gorenja Vas - Poljane in naborom deležnikov preko različnih posvetovanj. Poleg ciljev in ukrepov dokument postavlja tudi okvir za spremljanje izvajanja, spodbujanje sodelovanja in širšo prepoznavnost občine na njeni poti izboljšav.

2. UVOD

Odpadki so eden od temeljnih problemov današnjega sveta. Vsi jih vsak dan proizvajamo, a bi jih najraje pozabili. Čeprav se je ravnanje z odpadki v zadnjih tridesetih letih bistveno izboljšalo, se skupna količina povečuje skoraj tako hitro kot gospodarska rast.

Ravnanje z odpadki tako ostaja izziv, saj z ustvarjanjem odpadkov in neučinkovitim ravnanjem z njimi zapravljamo omejene vire. Pri tem prihaja do izgube vrednosti in gospodarske škode. Še bolj pereče pa je, da negospodarna raba virov ogroža naše podnebje in ekosistemske storitve, ki so temelj blaginje in civilizacijskega napredka. Ključni izziv tako ostaja: kako omogočiti gospodarsko rast in hkrati preprečiti, da bi se stanje okolja poslabšalo?

Postati moramo družba, ki gospodarno ravna z viri, ustvari čim manj odpadkov, in snovi s posnemanjem narave čim dlje ohranja v kakovostnem kroženju. To je osnovna ideja koncepta krožnega gospodarstva, ki ga je za svojo razvojno paradigmo prevzela Evropska unija in z njo tudi Slovenija. Je pristop, ki temelji na celotnem življenjskem krogu izdelka in pripomore k boljši rabi sekundarnih surovin in nižji odvisnosti od uvoza, vrača prsti hranilne snovi, spodbuja inovacije in inovativno oblikovanje izdelkov, ustvarja nova zelena delovna mesta in zagotavlja prave gospodarske spodbude za preprečevanje nastajanja odpadkov in njihovo ponovno uporabo.

Zero waste je po drugi strani pomensko ožji koncept, ki pa je na področju odpadkov praktično sopomenka krožnemu gospodarstvu. Seže v jedro problema: preoblikovati moramo svoj odnos do virov, na novo premisliti, kako proizvajamo, trošimo in sprejemamo skupne odločitve.

To velja tako za Unijo, posamezne države članice kot za lokalne skupnosti, kjer se v končni fazi izvajajo in lomijo politike vseh ostalih nivojev. Hkrati se krepi zavedanje javnosti, da na isti način ne moremo nadaljevati v nedogled in s tem pripravljenost na ukrepanje tudi na osebni ravni. Proaktivnost občin je tako ključna za doseganje skupnih okoljskih ciljev, strategije, kot je pričujoča pa predstavljajo okvir za postopno izboljševanje stanja.

“Zero waste občine so živi zgledi krožnega gospodarstva, njegove izvedljivosti ter njegovih okoljskih, gospodarskih in poklicnih koristi.”

-- Karmenu Vella, nekdanji komisar EU za okolje, pomorstvo in ribištvo

Gospodarsko javno službo zbiranja komunalnih odpadkov opravlja režijski obrat občine. Izvajalec javnih služb obdelave določenih vrst komunalnih odpadkov ter odlaganje ostankov predelave in odstranjevanje komunalnih odpadkov pa izvaja JP VOKA SNAGA d.o.o.

Občina Gorenja Vas - Poljane prepoznava potrebo po transformaciji v nizkoogljično lokalno skupnost, ki odgovorno ravna z viri in odpadki. Čisto in zdravo okolje prepoznavajo kot vrlino svoje doline, kjer vidijo več polj za ukrepanje. Želijo si ukrepe za ohranjanje narave in prostora, večjo čistost okolja, izboljšavo obstoječih upravljavskih režimov, zmanjšanje količine proizvedenih komunalnih odpadkov, spodbujanje ponovne uporabe, smotrno porabo surovin, povečanje ločevanja na najvišjo možno mero, proaktivno ozaveščanje, vključevanje občanov v spremljanje stanja okolja in odločanje, boljši nadzor, večjo prehransko samooskrbo. Še posebej pa poudarjajo vpeljavo krožnosti pri turističnih ponudnikih in organizaciji prireditev; spodbujanje odgovornega odnosa do okolja pri občanih in obiskovalcih.

Zero waste strategija vsebuje velik del teh ukrepov, a jih hkrati podrobneje razdeli, bolj operacionalizira in postavi sistem za merjenje napredka. Vse aktivnosti vključujejo elemente komuniciranja, izobraževanja in ozaveščanja, saj le tako lahko spremenimo razmišljanje in posledično ravnanje, ki bo omogočilo, da postanemo družba brez odpadkov.

Z njo gre občina pogumno na pot proti manj odpadkom in večji krožnosti. Pridružujejo se obstoječi mreži [slovenskih občin](#) z istimi cilji, ki jo v Sloveniji koordinirajo [Ekologi brez meja](#), na evropski ravni pa [Zero Waste Europe](#), ki združuje več kot 450 lokalnih skupnosti.

Za uspešno izvajanje strategije sta ključna sodelovanje in podpora številnih deležnikov. Od občanov, gospodarstva, mnenjskih voditeljev, stroke, nevladnih organizacij, do turistov in medijev.

3. IZHODIŠČA

3.1 Krožno gospodarstvo in zakonodajni okvir Evropske unije

Krožno gospodarstvo je koncept, ki je nastal kot odziv na pritisk rastočega gospodarstva in potrošnje na omejene vire in nosilno sposobnost okolja. Prehod v krožno gospodarstvo se zato usmerja v preoblikovanje, ponovno uporabo, popravila in recikliranje obstoječih materialov in izdelkov. Temelji na uporabi energije iz obnovljivih virov, opušča uporabo nevarnih kemikalij, znižuje porabo surovin ter s skrbno zasnovo izdelkov znižuje nastajanje odpadkov proti ničelni stopnji ("zero waste"). S posnemanjem narave si prizadeva za daljše kroženje materialov in ohranjanje njihove dodane vrednosti, kolikor dolgo je to mogoče.

Evropska unija (EU) je krožno gospodarstvo kot svojo novo razvojno paradigmo prepoznala že leta 2011 s programom [Časovni okvir za Evropo, gospodarno z viri](#), konec leta 2013 pa še v Šestem okoljskem akcijskem programu [Dobro živeti ob](#)

[upoštevanju omejitev našega planeta](#), ki določa vizijo do leta 2050. Unija se zavzema za učinkovito ravnanje z viri kot načinom doseganja večje konkurenčnosti svojega gospodarstva. V odpadkih vidi vire materialov in surovin za gospodarstvo, katerega cilj je trajnostno upravljanje materialov, ki temelji na krožnem gospodarstvu. V začetku julija 2014 je Evropska komisija objavila prvi zakonodajni paket [Na poti h krožnemu gospodarstvu: program za Evropo brez odpadkov](#), ki sta ga naslednji dve komisiji še razširili in nadgradili z novimi strategijami in prenovljenimi direktivami.

Z vsakim letom dobivamo več skupnih okvirjev za podporo krožnemu gospodarstvu, katerega del so tudi zelena delovna mesta in zelena mala ter srednja podjetja. Spreminjanje odpadkov v vir je za krožno gospodarstvo ključnega pomena, zato od leta 2018 naprej Evropska komisija viša odpadkovne cilje in dodaja nove; širi polje ukrepanja; viša količino namenskih sredstev; natančneje določa ključne instrumente nadzora in poročanja na področju odpadkov.

Marca 2020 je Evropska komisija objavila podrobnosti o drugem [Akcijskem načrtu za krožno gospodarstvo](#), ki je del Evropskega zelenega dogovora. Nov načrt orisuje korake in ukrepe, ki jih bodo EU in nacionalne vlade morale izvajati, da bo prehod na zero waste in krožno gospodarstvo v Evropi uspešen. Novelirani akcijski načrt za krožno gospodarstvo presega, kar je dosegla prejšnja strategija krožnega gospodarstva EU. Vsebuje nastavek okvirja politike za trajnostne izdelke kot normo, kjer naslavlja trajnostno zasnovano, krožne proizvodne procese, moč javnih naročil in opolnomočenje potrošnikov, vključno s pravico do popravil, z dodatnimi omejitvami za izdelke za enkratno uporabo, s preprečevanjem načrtno zastarelosti in prepovedjo uničevanja neprodanih izdelkov. Z [Akcijskim načrtom Naproti ničelnemu onesnaževanju zraka, vode in tal](#) smo dobili tudi cilj 50 % zmanjšanja količin mešanih komunalnih odpadkov do leta 2030.

Države članice so zavezane *“uporabiti ekonomske instrumente in druge ukrepe za spodbujanje uporabe hierarhije ravnanja z odpadki”*, ki bi zmanjšali količine odpadkov, omejili energetske predelave odpadkov na materiale, ki jih ni mogoče reciklirati, postopno ukinili odlaganje odpadkov, zagotovili visokokakovostno recikliranje ter spodbujali razvoj trgov sekundarnih surovin.

3.2 Slovenska zakonodaja

Slovenija je po indeksu krožnosti še vedno pod povprečjem EU-27, a krožno gospodarstvo je vsaj nominalno že dlje prepoznano kot glavna razvojna usmeritev. Prehod na ta model je cilj v [Strategiji razvoja Slovenije 2030](#), [Nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2020–2030](#), [Strategiji pametne specializacije Slovenije](#) in [Viziji Slovenija 2050](#), zaenkrat pa v Sloveniji še nimamo bolj kratkoročnih izvedbenih načrtov in programov. Smer je bila podrobneje začrtana s [Kažipotom prehoda v krožno gospodarstvo Slovenije](#), ki predlaga več prednostnih

področij in pomembnih aktivnosti za udejanjanje prehoda. Od leta 2018 je v medresorski pripravi še *Celoviti strateški projekt razogljičenja Slovenije preko prehoda v krožno gospodarstvo*. Namen projekta je prek širokega povezovanja presegrati meje silosnega razmišljanja in z izvajanjem ukrepov prispevati k doseganju konkretnih rezultatov, eden od stebrov pa so prav »Pametne in krožne skupnosti«.

Bolj pragmatično gledano tudi obstoječa normativa že dlje časa sili v večjo krožnost in manj odpadkov. [Zakon o varstvu okolja](#) kot krovni področni akt med drugim določa okvir in prednostno hierarhijo ravnanja z odpadki, proizvajalčevo razširjeno odgovornost, obvezne gospodarske javne službe varstva okolja, za mestne občine pa tudi obvezni program varstva okolja. Preprečevanje nastajanja odpadkov je podrobneje naslovljeno v [Programu ravnanja z odpadki in programu preprečevanja odpadkov](#) iz leta 2016 (2022), ki pa še ni zaživel.

Nacionalna zakonodaja povzema evropske direktive in v njih zastavljene cilje, ne predpisuje pa specifičnih ciljev na nobenem od področij ravnanja s komunalnimi odpadki na lokalnem nivoju. Ker pa brez lokalnega delovanja večina državnih okoljskih ciljev ni dosegljivih, so prostovoljne zaveze, kot je *Zaveza občine na poti do družbe brez odpadkov*, ključne za uspeh Slovenije kot celote.

3.3 Navezava na cilje trajnostnega razvoja

[Agenda za trajnostni razvoj do leta 2030](#) naslavlja pereča civilizacijska vprašanja povezana z okoljsko trajnostjo, družbenim dobrobitom, gospodarskim razvojem, globalno pravičnostjo in izzivi pri upravljanju družbe. Predstavlja okvir za spremljanje napredka, saj ima poleg 17 splošnih področnih ciljev tudi kar 169 konkretnih. Po mnenju mednarodne organizacije ISWA¹ odpadki v taki ali drugačni obliki ovirajo doseganje vseh krovnih ciljev, če pa se omejimo na slovenske razmere in cilje, kjer je doprinos Zero waste strategij lahko največji, so to:

- cilj 11: Poskrbeti za odprta, varna, vzdržljiva in trajnostna mesta in naselja,
- cilj 12: Zagotoviti trajnostne načine proizvodnje in porabe,
- cilj 13: Sprejeti nujne ukrepe za boj proti podnebnim spremembam in njihovim posledicam.

Omeniti velja še cilja 14 in 15 glede ohranjanja življenja v morjih in na kopnem, kjer je z odpadki povezano onesnaževanje eden večjih izzivov. Celokupno je jasno, da imajo neučinkovito ravnanje z odpadki in njihove prevelike količine daljnosežne posledice. Agenda 2030 pri njihovem preprečevanju daje posebno pozornost prav lokalnim skupnostim. Sprejemanje zero waste ukrepov je torej odličen način za bližanje k zastavljenim globalnim ciljem trajnostnega razvoja.

¹ International Solid Waste Association

Podcilji glavnih treh ciljev do leta 2030, katere naslavljamo v Zero waste strategiji:

Podcilji (CILJ 11)
a) Zmanjšati škodljive okoljske vplive mest na osebo, s posebnim poudarkom na kakovosti zraka in ustreznem ravnanju s komunalnimi in drugimi odpadki.
Podcilji (CILJ 12)
a) Na svetovni ravni prepoloviti količino zavržene hrane na prebivalca v prodaji na drobno in pri potrošnikih ter zmanjšati izgube hrane vzdolž proizvodne in dobavne verige, skupaj z izgubami po spravi pridelka.
b) Občutno zmanjšati količino odpadkov s preventivnimi ukrepi, zmanjševanjem porabe, recikliranjem in ponovno uporabo.
c) Spodbujati trajnostno javno naročanje v skladu z državnimi politikami in prednostnimi usmeritvami
d) Zagotoviti, da bodo ljudje povsod po svetu ustrezno seznanjeni in ozaveščeni za trajnostni razvoj in sonaraven način življenja.
e) Oblikovati in uporabljati mehanizme spremljanja vplivov trajnostnega razvoja za razvoj trajnostnega turizma, ki ustvarja delovna mesta ter spodbuja lokalno kulturo in izdelke.
Podcilji (CILJ 13)
a) Izboljšati izobraževanje, ozaveščanje ter človeške in institucionalne zmogljivosti za blažitev podnebnih sprememb, prilagajanje, omejevanje posledic in zgodnje opozarjanje.
b) Vključiti ukrepe za boj proti podnebnim spremembam v politike, strategije in načrte na državni ravni.

V poglavju 7 so pri ukrepih, ki se najbolj ujemajo z zgoraj omenjenimi podcilji posebej označeni s številom pripadajočega cilja.

4. UVOD V ZERO WASTE

4.1 Osnovna načela

Zero waste si prizadeva za spremembo vrednot in odnosa do izdelkov ter odpadkov. Zero waste družba bomo postali, ko bomo uspeli znižati porabo naravnih virov in energije ter spremenili koncept gospodarstva iz sedanjega linearnega v krožnega.

Vključevanje skupnosti z izobraževanjem in sodelovanjem je bistveno za uspeh zero waste načrta na kateremkoli nivoju. Prebivalci morajo načrtno in aktivno sodelovati pri snovanju sistemov upravljanja z viri, ki se usmerjajo k zmanjševanju nastajanja odpadkov. Le tako se bodo spremenili vzorci trenutnega potrošniškega vedenja in se bo začelo postopno opuščanje odpadkov.

Proizvodni sistemi in infrastruktura za ravnanje z odpadki morajo biti zasnovani tako, da odsevajo obstoječi prednostni red ravnanja z odpadki, kjer so ključni:

- preprečevanje, kjer je poleg zmanjševanje porabe virov in spodbujanje ponovne uporabe ključno preoblikovanje izdelkov,
- ločeno zbiranje, da se zagotovi čiste ločene materiale, ki ohranjajo vrednost,
- zniževanje količin mešanih odpadkov za minimizacijo odlaganja in sežiganja.

4.1.1 Preprečevanje

Okvirna direktiva o odpadkih določa obveznost držav članic, da pripravijo programe preprečevanja na področju odpadkov. Cilji preprečevanja so potrebni zato, da sprožijo ukrepe na nacionalnem nivoju. Za nastajanje zelenih delovnih mest in za oblikovanje takšnih izdelkov, da v sistemu ne bo vedno več odpadkov, je ključnega pomena proizvajalčeva razširjena odgovornost. V praksi pomeni, da je tisti, ki daje izdelek na trg, odgovoren za njegovo zbiranje in predelavo, ko postane odpadek. Preprečevanje se med drugim izvaja:

- preko oblikovanja izdelkov z dolgo življenjsko dobo, ki jih je možno enostavno vzdrževati in popravljati,
- z zniževanjem količin uporabljene embalaže in preoblikovanjem tistih izdelkov, ki jih ni možno varno kompostirati, ponovno uporabiti ali reciklirati,
- s ponovno uporabo delov in materialov v odpadnih izdelkih po načelu krožnega gospodarstva, kjer vsak 'odpadek' enega procesa postane vhodni material za drugega, ter s tem maksimalno izkoriščanje materialov, in
- s prepovedjo (plastičnih) izdelkov za enkratno uporabo.

4.1.2 Ločeno zbiranje

Za ohranjanje uporabnosti materialov je potrebno ločeno zbiranje vsaj izdelkov za ponovno uporabo, različnih materialov za recikliranje, zavržene hrane in zelenega odreza z vrtov, ter mešanih odpadkov. Zero waste skupnosti v Evropi dokazujejo, da z ločenim zbiranjem lahko dosežemo 80 % do 90 % stopnjo recikliranja. V takih skupnostih na leto nastane tudi po manj kot 50 kg ostanka mešanih komunalnih odpadkov na prebivalca. V manjših skupnostih celo do pod 20 kg na prebivalca.

Zaradi preprečevanja nastajanja odpadkov in zato, da zagotovimo čiste, ločene materiale, je potrebno spodbujati zbiranje odpadkov na izvoru nastanka. Uvajanje cenovnih spodbud je eno glavnih gonil sprememb vzorcev obnašanja. Prekomerno nastajanje in slabo ravnanje z odpadki bi moralo biti ekonomsko kaznovano.

Ločeno zbiranje je potrebno nadgrajevati z lokalnimi zbirnimi centri, ki gospodinjstvom in podjetjem omogočajo varno oddajanje in ločevanje izdelkov za ponovno uporabo, recikliranje, pa tudi ločeno zbiranje nevarnih odpadkov.

4.1.3 Zniževanje količin mešanih ostankov odpadkov

Preostanek odpadkov, ki jih ne moremo ponovno uporabiti, reciklirati ali kompostirati, moramo znižati na najmanjšo možno mero. Te odpadke moramo ohranjati dobro vidne, saj to spodbuja njihovo nenehno zniževanje. Zato so bistvene sortirne analize in ukrepanje na podlagi njihovih rezultatov. Pri mešanih ostankih odpadkov se je potrebno primarno usmeriti na začetek procesa in jih preko preoblikovanja izdelka ali embalaže izločiti iz sistema s pomočjo uveljavljanja

proizvajalčeve razširjene odgovornosti. Ko te možnosti ni ali je preveč dolgoročna, je za razmišljati o izboljšavah sistema ločenega zbiranja in lokalnega zmanjševanja količin problematičnih izdelkov. Tipična primera tega sta **ločeno zbiranje odpadnega tekstila in spodbujanje uporabe pralnih plen.**

Premostitvena rešitev za mešane ostanke odpadkov v času, ko lokalne skupnosti zvišujejo deleže ponovne uporabe, ločenega zbiranja, recikliranja in kompostiranja ter znižujejo količine nastalih odpadkov je varno odlaganje majhnih in vedno nižjih količin stabiliziranih ostankov odpadkov. Odstranjevanje je na dnu hierarhije ravnanja z odpadki, zato je dolgoročni cilj poleg zmanjšanja količin mešanih ostankov tudi minimizacija odlaganja in sežiganja (oz. energetske izrabe).

Zero waste ima pomemben vpliv na upravljanje tokov energije v gospodarstvu. Zero waste v energetskem smislu znižuje emisije, povezane s pridobivanjem surovin in proizvodnjo tako, da večino hranil in virov usmerja nazaj v naravne cikle prsti ali materialov preko ponovne uporabe in recikliranja. Emisije, povezane z uporabo lahko dodatno znižamo z boljšim oblikovanjem izdelkov in ekoinovacijami. Glede pridobivanja energije zero waste podpira sisteme, ki delujejo pri bioloških temperaturah in pritisku, kot so anaerobna predelava za pridobivanje bioplina, ki mu sledi kompostiranje pregnitega blata na način, da dosežemo maksimalne možne pozitivne učinke vračanja organskih snovi v prst.

4.2 Postopek priprave strategije

Enoten postopek, ki občini omogoči, da se pridruži nacionalni in evropski mreži lokalnih skupnosti na poti do družbe brez odpadkov se začne najprej z izkazanim interesom in uvodno predstavitvijo koncepta in poti. Slednjo so Ekologi brez meja najprej v krajši verziji izvedli v maju 2023 s predstavniki občine, mesec kasneje pa so daljšo predstavitev združili še z delavnico o ukrepih, kateri so se poleg občinskih predstavnikov pridružili tudi člani zavoda Poljanska dolina, organizatorji prireditev, predstavniki prostovoljnih gasilskih društev, predstavniki lokalnega podjetja Rudnik - Žirovski Vrh in predstavnic gospodarske javne službe, ki deluje v okviru občine. Po formalni prijavi v postopek je sledilo pridobivanje podatkov za analizo obstoječega stanja na področju ravnanja z odpadki.

Poleg prednosti implementacije Zero waste strategije v lokalno okolje so udeleženci srečanja spoznali veliko primerov dobrih praks in dosežkov drugih občin na področju zmanjševanja količin odpadkov. Med drugim so se seznanili z zastavljenimi okvirnimi cilji nadaljevanja po poti do družbe brez odpadkov.

Raznolika skupina iz različnih področij delovanja v občini nam je omogočila boljšo identifikacijo izzivov na področju ravnanja z odpadki, nato pa iskanje lokalnih rešitev za te izzive z upoštevanjem zero waste hierarhije. V prioriteto jedro nabora

ukrepov je bila postavljena preventiva, zmanjševanje nastajanja količin odpadkov in ponovna uporaba, še posebej na področju organizacije prireditvev.

Zaradi že tako dobrih rezultatov, ki jih občina dosega pri stopnji ločeno zbranih odpadkov (80 %), smo se skupinsko odločili, da bi bilo najbolje dodatno izvesti posebej delavnico samo za organizatorje prireditvev in tako nasloviti področje, na katerem želi občina primarno največ delati in kjer lahko sprejme največ ukrepov in tako doseže največji napredek.

Oktobrska delavnica je potekala tako, da so udeleženci v majhnih skupinah razvijali zero waste ukrepe za identificirane probleme na prireditvah, prispevali svoje ideje in vključili strokovno znanje. Ključne ugotovitve so predstavili celotni skupini udeležencev na delavnici. Sledila je razprava o možnih ukrepih za zmanjšanje odpadkov v odprtem dialogu.

Cilj prve delavnice je bil osredotočenost na prikaz čim bolj podrobne slike stanja in iskanje učinkovitih ukrepov v različnih okoljih, in sicer: gospodinjstva, turizem in prireditve, komunala ter javna uprava, cilj druge pa iskanje izvora nastanka odpadkov na prireditvah in možne alternative. Obeh delavnic se je udeležilo okrog 19 lokalnih akterjev iz različnih področij, skupaj so identificirali 12 izzivov na področju odpadkov in predlagali prek 28 ukrepov za boljše ravnanje z njimi.

Omenjeni koraki v postopku, še posebej razširjene delavnice o ukrepih in posnetek stanja so omogočili dober pregled nad specifikami lokalnega okolja in služili kot okvirna zasnova za pričujočo strategijo, ki ji bo občina sledila s sprejemom Zero waste zaveze.

Naslednji korak je izbor članov za vključitev v Zero waste odbor, ki bo skupen z občinama Škofja Loka in Železniki.

Oblikovanje končnih zero waste ukrepov je tako potekalo v naslednjih korakih:

1. Zbiranje ukrepov preko razširjenih delavnic in pogovorov.
2. Izločanje povsem neprimernih ukrepov.
3. Strukturiranje, dopolnjevanje in povezovanje ukrepov.
4. Dodajanje ključnih manjkajočih ukrepov.
5. Končni izbor in konsolidiranje ukrepov v zaključeno celoto.

Nabor ukrepov je za lažji pregled in izvajanje smiselno združen po ciljnih skupinah, nosilcih oz. sektorjih:

- javna uprava,
- vzgojno-izobraževalne ustanove,
- gospodinjstva,
- komunala in sistem ravnanja z odpadki,
- turizem in prireditve.

Za vsako ciljno skupino so bili izbrani ukrepi, ki ponujajo največji potencial za zniževanje količine odpadkov in boljše ravnanje z njimi ob hkratnem razmisleku o izvedljivosti ukrepov v določenem roku. **Vrednotenje in planiranje časovnice bo potekalo na letnih srečanjih zero waste odbora.**

Poleg izvedbe delavnic bodo tudi ostali občani lahko podali svoje predloge za zero waste ukrepe med in po javni predstavitvi strategije. Predlogi bodo smiselno vključeni v končno različico strategije.

5. PREGLED STANJA RAVNANJA Z ODPADKI IN VIRI

Za občino Gorenja vas - Poljane gospodarsko javno službo zbiranja komunalnih odpadkov izvaja režijski obrat občine, ki je notranja organizacijska enota občinske uprave. Izvajalec javnih služb obdelave določenih vrst komunalnih odpadkov ter odlaganje ostankov predelave ali odstranjevanja komunalnih odpadkov pa je JP VOKA SNAGA d.o.o. V tem poglavju je predstavljena kopica podatkov, ki dobro orišejo stanje ravnanja z odpadki in viri tako z vidika trenutne uspešnosti kot obstoječih ukrepov.

Trenutni cilji ravnanja z odpadki občine so:

1. Zagotoviti učinkovito organiziranost za uspešno doseganje predpisanih standardov in ciljev ravnanja z odpadki.
2. Omogočiti povzročiteljem komunalnih odpadkov dostop do storitev javne službe.
3. Zagotoviti preprečevanje nenadzorovanega odlaganja odpadkov.
4. Zagotoviti učinkovit zajem in ločeno zbiranje posameznih vrst odpadkov na izvoru nastanka po sistemu »od vrat do vrat«.
5. Zagotoviti vračanje koristnih odpadkov v ponovno uporabo, recikliranje in predelavo.
6. Zagotoviti izločanje nevarnih odpadkov in ustrezno ravnanje z njimi.
7. Zagotoviti izločanje bioloških odpadkov ter ustrezno ravnanje z njimi.
8. Zagotoviti oddajo mešanih komunalnih odpadkov v obdelavo pred odlaganjem na odlagališču komunalnih odpadkov.
9. Uveljaviti načelo »stroške plača povzročitelj komunalnih odpadkov«.
10. Osveščati in obveščati uporabnike javne službe o učinkovitem ravnanju z odpadki.

5.1 Posnetek stanja

Za pripravo dobre Zero waste strategije je nujno, da se izvede temeljita analiza in oceni trenutno stanje na področju ravnanja z odpadki in preprečevanja njihovega nastajanja. Ta ocena prvotnega stanja je kasneje tudi osnova za spremljanje učinkovitosti izvajanja strategije.

Mednarodna Zero waste zveza priporoča lokalni skupnosti upoštevanje vseh odpadkov, ki nastajajo na njenem območju in ne le tistih, ki so neposredno v njeni pristojnosti. Občina ima pristojnost nad ravnanjem s komunalnimi odpadki. Nima pa pristojnosti urejanja odpadkov, ki nastajajo v nekaterih delih javnega (npr. zdravstveni dom) in v zasebnem sektorju. Lahko pa zbere informacije o okvirnih vrstah in količinah odpadkov ter skuša vplivati na način nadaljnjega ravnanja z njimi.

Komunalni odpadki vključujejo odpadke iz gospodinjstev in odpadke iz trgovine na drobno, malih podjetij, poslovnih zgradb in institucij (kot so šole, vrtci, upravne enote), ki so po naravi in sestavi podobni odpadkom iz gospodinjstev, pri čemer te odpadke zbirajo občine ali se zbirajo v njihovem imenu.

Sem spadajo tudi:

- kosovni odpadki (npr. bela tehnika, pohištvo, vzmetnice);
- vrtni odpadki, listje, pokošena trava, smeti s cest, vsebina zabojnikov za smeti in odpadki, ki nastanejo pri čiščenju trgovin;
- odpadki iz nekaterih komunalnih storitev, kot so odpadki, ki nastanejo pri vzdrževanju parkov in vrtov, odpadki, ki nastanejo pri čiščenju cest, pokopališč in tržnic.

Poleg tega komunalni odpadki vključujejo odpadke iz istih virov, ki so jim podobni po sestavi in naravi ter:

- se ne zbirajo v imenu občin, temveč neposredno v okviru shem proizvajalčeve razširjene odgovornosti ali zasebnih neprofitnih institucij za ponovno uporabo in recikliranje, zlasti z ločenim zbiranjem;
- izvirajo s podeželja, tudi kjer ni na voljo reden odvoz odpadkov.

Sem ne spadajo:

- odpadki iz kanalizacijskih omrežij in čiščenja odplak, vključno z blatom iz čistilnih naprav;
- gradbeni odpadki in odpadki pri rušenju objektov.

Sistem ločenega zbiranja odpadkov na izvoru v Občini Gorenja Vas - Poljane

Odpadki, ki se zbirajo od vrat do vrat

<i>Vrsta odpadka</i>	<i>Pogostost odvoza</i>
mešani komunalni odpadki	1x mesečno
organski kuhinjski odpadki	1x na 4 tedne
mešana embalaža	del občine 2x mesečno in drugi del 1x mesečno
papirna in kartonska embalaža	del občine 2x mesečno in drugi del 1x mesečno (izbirno)

Odpadki, ki se zbirajo na ekoloških otokih

<i>Vrsta odpadka</i>	<i>Pogostost odvoza</i>
mešana embalaža	/
papirna in kartonska embalaža	1x mesečno
steklena embalaža	1x mesečno
tekstil (oblačila, obutev...)	po potrebi
OEEO	po potrebi

Odpadki, ki se zbirajo v posebnih akcijah (npr. nevarni odpadki, kosovni odpadki, odpadna olja)

<i>Vrsta odpadka</i>	<i>Pogostost odvoza</i>
Nevarni odpadki	1x letno
Kosovni odpadki	zbira se v zbirnem centru in na vpoklic
Odpadna olja	zbira se v zbirnem centru

Odpadki, ki se zbirajo v zbirnih centrih (kamor posamezniki sami pripeljejo svoje odpadke)

Občani uporabljajo 1 zbirni center, in sicer Zbirni center odpadkov Todraž.

<i>Vrsta odpadka, ki jih zbirni center sprejema</i>
20 01 - ločeno zbrane frakcije (razen embalaže 15 01)
20 02 01 - biorazgradljivi odpadki
20 03 01 - mešani komunalni odpadki
20 03 07 - kosovni odpadki
15 01 - embalaža, vključno z ločeno zbrano embalažo, ki je komunalni odpadek
16 01 03 - izrabljene gume
17 01 07 - mešanice betona, opek, ploščic in keramike, ki niso navedene pod 17 01 06 (mešanice ali ločene frakcije betona, opek, ploščic in keramike, ki vsebujejo nevarne snovi)

Za podrobnejši pregled ločenega zbiranja odpadkov so občanom na voljo [navodila in abecednik odpadkov](#) ter [podrobnejši opis zbiranja komunalnih odpadkov](#).

Predelava ločeno zbranih odpadkov

- Mešane odpadke prevzame izbrani koncesionar JP VOKA Snaga.
- Ločeno zbrane frakcije prevzamejo pooblašteni prevzemniki shem: Dinos, Surovina, Kemis, Zoltan in drugi zbiralci, prevzemniki in predelovalci z dovoljenjem.

Občina ne more pridobiti podatka o tem, koliko predanih odpadkov se odda v snovno in koliko v energetsko predelavo.

Količine odpadkov

Zahtevani podatki (najmanj zadnjih 5 let):

- Količina nastalih komunalnih odpadkov (a) skupaj in na prebivalca letno (a1)
- Količina mešanih odpadkov skupaj (b) in na prebivalca letno (b1)
- Delež ločeno zbranih frakcij (skupaj) (c)

Leto	(a) skupaj zbrani KO (kg)	(b) MKO zbrani (kg)	(a1) skupaj zbrani KO / prebivalca (kg)	(b1) MKO zbrani / prebivalca (kg)	Delež MKO zbrani / skupaj zbrani KO (%)	Delež VSI LOČENO ZBRANI / skupaj (c) zbrani KO brez obdelave MKO (%)	Prebivalci SKUPAJ
2018	1.159.617,00	252.020,00	153,78	33,42	22%	78,27%	7.541
2019	1.319.901,00	238.440,00	175,08	31,63	18%	81,94%	7.539
2020	1.389.529,00	251.480,00	183,87	33,28	18%	81,90%	7.557
2021	1.314.279,00	257.020,00	171,47	33,53	20%	80,44%	7.665
2022	1.304.708,00	258.780,00	170,06	33,73	20%	80,17%	7.672

KO – komunalni odpadki (brez 170107)

MKO – mešani komunalni odpadki (200103)

Ukrepi za spodbujanje zniževanja količin odpadkov

Direktiva 2008/98/ES o odpadkih v 3. členu preprečevanje nastajanja definira kot ukrepe, sprejete preden snov, material ali proizvod postane odpadek, ki zmanjšajo:

- količino odpadkov, vključno s ponovno uporabo proizvodov ali podaljšanjem življenjske dobe proizvodov;
- škodljive vplive nastalih odpadkov na okolje in zdravje ljudi ali
- vsebnost nevarnih snovi v materialih in proizvodih.

Obstoječi ukrepi ponovne uporabe: V zbirnem centru Todraž so leta 2022 v sodelovanju z družbo ZEOS d.o.o. vzpostavili kotiček za ponovno rabo, in sicer možnost za oddajo še delujočih aparatov v ponovno rabo preko projekta [LIFE Spodbujamo e-krožno](#). Tako delajo korak naprej k prehodu na krožno ravnanje

električno in elektronsko opremo. Poleg tega ozaveščajo prek spletne strani, Podblegaških novic, sodelujejo z vrtci in osnovnima šolama.

Obstoječi ukrepi preprečevanja nastajanja odpadkov: Osveščanje preko spletne strani, v Podblegaških novicah, preko sodelovanja z vrtci in osnovnima šolama.

Obstoječi ekonomski instrumenti: Navodila in druge informacije: spletna stran, Podblegaške novice, Radio Sora, pisno na dom (npr. z računom, urnikom), zloženka, svetovanje na sedežu Občine Gorenja vas - Poljane, svetovanje preko telefona, ozaveščanje in pomoč pri razvrščanju v ZC Todraž, ob akcijah zbiranja nevarnih odpadkov, OEEO ipd.

5.2 Rezultati sortirnih analiz mešanih odpadkov

V skladu z Uredbo o obvezni občinski gospodarski javni službi zbiranja komunalnih odpadkov (Ur. l. RS št.33/17, 60/18 in 44/22) so izvajalci teh služb dolžni izvajati sortirne analize mešanih komunalnih odpadkov. Na osnovi rezultatov lahko ustrezno ukrepamo in predvsem ozaveščamo ter opozarjamo povzročitelje odpadkov na pravilno razvrščanje odpadkov na izvoru. Nadalje dajejo vpogled v delež in včasih vrsto odpadkov, za katere nimamo proizvajalčeve razširjene odgovornosti ali samostojnih sistemov za ločeno zbiranje. Odkrivajo odpadke, na katere smo kolektivno pozabili.

Sledi povzetek rezultatov sortirne analize mešanih odpadkov iz leta 2022, bolj nazorne informacije pa v prilogi.

Na splošno so rezultati sortirnih analiz dobri, kar potrjuje tudi precej visok delež ločeno zbranih odpadkov (80 %). Iz deležev posameznih frakcij še najbolj izstopata deleža bioloških odpadkov (9 %) in tekstila (14 %). Slovensko povprečje za biološke odpadke, ki končajo med mešanimi, znaša 28 % (na podlagi [povprečnih rezultatov sortirnih analiz za mešane komunalne odpadke v letu 2019](#)), tako so v občini krepko pod povprečjem. Delno gre zasluga lokalni geografski specifikki podeželja, kjer se v večini izvaja hišno kompostiranje in prispeva k dobrim rezultatom ločenosti biološke frakcije. Pri tekstilu pa bo prihajajoča državna shema za ravnanje z odpadnim tekstilom po principu proizvajalčeve razširjene odgovornosti olajšala izboljšavo stanja v prihodnosti.

Najbolj problematičen del pa predstavljajo drugi odpadki (plenice, keramika, iztrebki malih živali, ostanki gradbenega materiala ipd.), ki predstavljajo kar 52 % delež vseh odpadkov v zabojnikih MKO. To nakazuje na potrebo po izboljšavi metodologije tehtanja, ki s svojimi 23 kategorijami ne bi smela dopuščati tako visokih deležev nedoločenih odpadkov. Podatki so v resnici še slabši kot se zdi, saj ta kategorija predstavlja daleč največji delež. Vseeno pa na podlagi primerljivih

analiz iz preteklosti in od drugod vemo, da v tej amorfni masi velik del odpade na plenice, ki lahko predstavljajo tudi več kot 15 % skupne mase vzorca.

Čez polovico mešanih komunalnih odpadkov (brez upoštevanja bioloških odpadkov) ni vključenih v sisteme proizvajalčeve razširjene odgovornosti. Za njih torej proizvajalci ne čutijo dodatnega pritiska, da bi izboljšali zasnovo svojih izdelkov, materialov in poslovnih procesov. Celotno breme njihovih odpadkov je na lokalni skupnosti, kar je jasen signal, da bi si občina morala prizadevati, da se vzpostavi povratna zanka za informacije, in zahtevati ukrepanje.

6. CILJI

6.1 Kaj je možno? Primerjava s podobnimi občinami

Za določanje realističnih ciljev je vedno smiselno vprašanje, kaj dosegajo najboljše primerljive občine drugod. V tabeli so po trije podobni primeri iz sosednje Italije, ki kažejo, koliko je že danes prostora za izboljšave. Evropska okoljska agencija med drugim ocenjuje, da povprečna stopnja ločenega zbiranja komunalnih odpadkov v Evropski uniji lahko doseže 80 %, kar Občina Gorenja Vas - Poljane že dosega, približno tak odstotek bo potreben tudi za doseganje cilja recikliranja iz krovne direktive o odpadkih, ki je 65 % do leta 2035. Za dokaz, kaj vse je možno, nam služi več italijanskih občin, ki dosegajo tudi 90 % in višjo stopnjo ločeno zbranih odpadkov.

Primerjava se navezuje na pridobljene podatke za leto 2022. S krepko pisavo so označeni najboljši rezultati na seznamu, celokupno gledano pa podatki kažejo, da tudi še malo večjim občinam uspeva dosegati precej boljše rezultate.

Mesto	Št. prebivalcev	Ločeno zbrani KO	Zbrani MKO
Gorenja Vas - Poljane	7.672	80,00 %	33 kg / prebivalca
Breda di Piave (Treviso)	7.690	91,10 %	30,5 kg / prebivalca
San Giuseppe Jato (Sicilija)	8.659	90,00 %	26 kg / prebivalca
Salgareda (Treviso)	6.545	91,50 %	33 kg / prebivalca

Vir: Posnetek stanja za Občino Gorenja Vas - Poljane in [poročilo Comuni ricicloni 2023](#)

6.2 Konkretni cilji na kratki, srednji in dolgi rok

Na podlagi obstoječih rezultatov, primerjave z drugimi občinami in zakonodajnimi trendi so bili določeni cilji za naslednje kazalnike:

- delež ločeno zbranih frakcij komunalnih odpadkov,
- količina nastalih komunalnih odpadkov na prebivalca in
- količina mešanih komunalnih odpadkov na prebivalca.

Cilji so bili določeni z upoštevanjem ambicioznosti državnega programa ravnanja z odpadki in specifik občine, in sicer na kratki (2029), srednji (2034) in dolgi rok (2040) z namenom doseganja 90 % stopnje preusmeritve trdnih komunalnih odpadkov stran od škodljivih metod odstranjevanja. V 2022 je bilo slovensko povprečje za ločeno zbiranje že 73,4 % (SURIS). Glede na to, da podobno velike občine v Italiji že dosegajo vsaj dva od treh ciljev za Gorenjo vas - Poljane v 2040, še pred uveljavitvijo vse nove evropske zakonodaje, ki bo olajšala njihovo doseganje, so cilji zagotovo dosegljivi. Glede na povprečno prevej nižjo količino komunalnih odpadkov na prebivalca (170 kg) v primerjavi s slovenskim povprečjem za leto 2022 (496 kg po sicer drugi metodologiji), je Občina Gorenja vas - Poljane na dobri štartni poziciji, da trend rasti komunalnih odpadkov zameji in se osredotoči na zmanjševanje deleža nekoristnih odpadkov in še boljše ločevanje. Hkrati to pomeni, da so cilji bolj ambiciozni, ker ko hkrati zvišamo zeleni delež ločeno zbranih frakcij in zmanjšamo količino odpadkov, se količina mešanih zniža še hitreje.

Občina Gorenja vas - Poljane	DELEŽ LOČENO ZBRANIH FRAKCIJ	KOLIČINA NASTALIH komunalnih odpadkov	KOLIČINA MEŠANIH komunalnih odpadkov
2029	83 %	165 kg / prebivalca	28 kg / prebivalca
2034	85 %	160 kg / prebivalca	24 kg / prebivalca
2040	87 %	155 kg / prebivalca	20 kg / prebivalca

Cilji v 5, 10 in 15 letih predvidevajo rahlo zmanjšanje količin nastalih odpadkov na ravni izpred petimi leti, nekaj izboljšav na področju ločenega zbiranja, pomembno pa bo delati tudi na tisti neznani četrtini mešanih komunalnih odpadkov.

Za ilustracijo potencialnih prihrankov se osredotočimo samo na mešane komunalne odpadke, ki so najbolj problematični in predstavljajo največji strošek. Če upoštevamo trenutne cene (160 EUR neto na tono odloženih MKO in 146 EUR na tono obdelanih MKO v letu 2024) kot nespremenljive in jih apliciramo na vse odstranjevanje, trenutno število prebivalstva in da občina doseže cilje do 2034, bi v 10 letih lahko prihanila do 23.000 EUR (govorimo tudi o prihrankih za gospodinjstva). Vse samo zaradi manjše količine odpadkov, poslanih v

odstranjevanje. Znižana pogostost zbiranja ni upoštevana, kar pa lahko uravnoteži potencialno višje stroške ločenega zbiranja ostalih frakcij.

S trdom na poti proti družbi brez odpadkov bodo seveda nastali tudi drugi pozitivni učinki. Ovrednoteni bodo kasneje, ko bo na voljo več podatkov in bo jasno, na katerih podpodročjih so posebni prikazi najbolj koristni in zaželeni.

7. UKREPI

Za doseganje zastavljenih ciljev je bilo v okviru procesa priprave strategije prepoznanih 33 krovnih ukrepov.

Okvirni ukrepi so razdeljeni glede na prioriteta področja ukrepanja, nosilce oz. ciljne skupine. Pri tem zaradi prepletenosti prihaja do podvajanja, zato so ukrepi naštetih le v najbolj smiselni kategoriji, čeprav je jasno, da se v mnogih primerih tičejo več izvajalcev in ciljnih skupin. Ozaveščanje in komuniciranje je dodatno izločeno v svoj sklop. Vrednotenje in planiranje časovnice za izvedbo predlaganih ukrepov bo potekalo na letnih srečanjih Zero waste odbora.

7.1 Javna uprava

Ta ciljna skupina zajema občinsko upravo in upravno enoto kot tudi nepremičnine v lasti občine ter vso mestno infrastrukturo (knjižnico, zdravstveni dom, kulturne ustanove...). Količina odpadkov se lahko v javni upravi zmanjša na primer s prilagajanjem javnih naročil, kjer se upoštevajo [zero waste smernice](#), vključno z zero waste oskrbo na dogodkih ter promocijo pitja vode iz pipe in z uporabo povratnih kozarcev. K ukrepom tega sektorja spadajo tudi različne komunikacijske kampanje, ki lahko nagovorijo veliko število ljudi, ki ustvarjajo različne tokove odpadkov. Občina naj bo zgled!

JAVNA UPRAVA - nabor ukrepov	
1. (12c)	Vključitev zero waste smernic v javna naročila , vključno s promocijo vode iz pipe in lokalnih proizvodov, spodbujanje uporabe povratne embalaže ipd.
2. (12a, 12b)	Upoštevanje smernic za interno zmanjševanje odpadkov , npr. vzpostavitev internih ekoloških otokov - umik vseh košev iz pisarn, odstranitev vseh lončkov za enkratno uporabo in jih nadomestiti s tistimi za večkratno uporabo, ozaveščanje zaposlenih o zmanjševanju odpadne hrane, pri opremi se posluževati pohištva iz druge roke oz. obnovljenega pohištva.

3. (13a)	Interno izobraževanje in usposabljanje zaposlenih v javni upravi na temo preprečevanja odpadkov ter optimalnega ravnanja (vsaj enkrat letno).
4.	Mnenjske raziskave med občani , npr. ugotavljanje, na katere teme se je treba bolj osredotočiti in kje je potrebno več podpore za boljše ravnanje z odpadki, spodbujanje izmenjave mnenj in znanja o zero waste, npr. skupnostne okrogle mize : sodelovanje javnosti pri aktivnostih za zmanjševanje odpadkov v skupnostih.
5.	Krepitev sodelovanja z drugimi občinami v Sloveniji in po svetu z namenom vzajemnega učenja in morebitnih skupnih projektov, npr. organizacija ali udeležba na strokovnih dogodkih, ogledi dobrih praks.
6. (12b 12d,, 13a)	Splošno informiranje, ozaveščanje in izobraževanje občanov o trajnostni in odgovorni potrošnji, zmanjševanju odpadkov in ponovni uporabi preko različnih komunikacijskih kanalov: zero waste kotiček za obveščanje na spletni strani, članki v lokalnem časopisu, objave na družbenih omrežjih, namenske table/plakati na prireditvah in drugih ključnih javnih mestih.
7. (12b)	Uvedba finančnih spodbud za inovacije in dobre prakse na področju zmanjševanja oz. preprečevanja nastajanja odpadkov , npr. razpisi za sofinanciranje pilotskih projektov za zmanjševanje količin odpadkov in podpora obstoječim dobrim praksam.
8. (12b)	Spodbujanje uporabe pralnih plenjic , npr. subvencioniranje nakupa, osveščanje potencialnih uporabnikov.
9. (12b)	Spodbujanje k organizaciji prireditev brez odpadkov , npr. z omejitvijo uporabe plastičnih izdelkov za enkratno uporabo na javnih prireditvah, organizacijo zelene straže, vzpostavitvijo sistema za izposojlo pralnih kozarcev (nabava pralnih kozarcev, navodila za uporabo, promocija).
10. (12b)	Prilagoditev kriterijev za sofinanciranje javnih prireditev ob pogoju, da se upoštevajo zero waste smernice pri organizaciji in izvedbi prireditev.

7.2 Vzgojno-izobraževalne ustanove

Ta ciljna skupina zajema vse šole, vrtce in izvajalce otroškega varstva na področju občine. V tem sektorju izpostavljam projekto, ki vodijo k zmanjšanju količin odpadkov ter boljšemu ločevanju odpadkov v teh ustanovah kot tudi na projekte, ki vključujejo zero waste vsebine v izobraževalne načrte. Z zero waste ukrepi znotraj vzgojno-izobraževalnih ustanov bi se zavedanje na to temo zasedrlo že v najmlajše prebivalce občine. Vzgojno-izobraževalne ustanove imajo tudi možnost pridobitve [poslovnega zero waste certifikata](#).

VZGOJNO - IZOBRAŽEVALNE USTANOVE - nabor ukrepov	
11. (12b, 13a)	Interno izobraževanje zaposlenih in usposabljanje osebja na temo preprečevanja odpadkov ter optimalnega ravnanja , npr. priprava smernic za interno zmanjševanje odpadkov, upoštevanje zero waste smernic pri ZJN, spodbujanje pitja vode iz pipe.
12. (12a)	Izvedba projektov, ki vodijo k zmanjševanju količin odpadkov in boljšemu ločevanju odpadkov v izobraževalnih ustanovah , npr. ozaveščanje in aktivnosti za preprečevanje zavržene hrane, organizacija izmenjevalnic igrač, šolskih potrebščin, knjig, kompostiranje na šolskem dvorišču.
13. (13a)	Vključitev zero waste vsebin v izobraževalne načrte (preprečevanje, pravilno ločevanje, ponovna uporaba) za poglobljeno razumevanje težav, ki jih lahko povzročajo odpadki in učinki potrošnje na okolje; vpliv na prihodnje vedenje učencev, ki postanejo multiplikatorji, ko svoje znanje posredujejo dalje v svojem domačem okolju; več aktivnosti v naravi, spoznavanje koristi kompostiranja.
14. (12a)	Uvedba zero waste menze , npr. omogočanje dostopa do vode iz pipe, nabava živil v povratni embalaži, uporaba posode in pribora za večkratno uporabo, spodbujanje uporabe posode za večkratno uporabo za hrano za na pot; merjenje količin odpadne hrane, ozaveščanje učencev in zaposlenih.

7.3 Gospodinjstva

Zero waste spodbuja k odgovorni potrošnji, saj mnoge izdelke in embalažo zavržemo že po enkratni uporabi. Pragmatično bo za občane strategija pomenila, da v čim večji meri sodelujejo pri ločenem zbiranju odpadkov, njihovi ponovni uporabi in preprečevanju. Čeprav imajo občani kar nekaj ustaljenih dobrih navad, ki so pri njih zastopane kot vrednote npr. priprava domače prehrane, sirupov, piškotov itn., bo potrebno še višje zavedanje o obstoječih lokalnih dobrih praksah in možnostih boljše potrošnje in ravnanja z odpadki.

GOSPODINJSTVA - nabor ukrepov

15. (12a,1 2d)	Spodbujanje življenjskega sloga z manj odpadki: nakupovanje brez ali z manj embalaže, promocija lokalnih ponudnikov, posluževanje popravil in ponovne uporabe, planirana nabava živil za manj odpadne hrane, uporaba vrečk za večkratno uporabo, dogovor z dobavitelji za prevzem povratne embalaže (izkoristijo lahko tudi karto Manj je več).
16. (12e)	Povečanje lokalne samooskrbnosti: promocija in posluževanje lokalnih izdelkov s kratkimi dobavnimi verigami kot so npr. kulinarčna doživetja v sklopu kulinarčnega festivala " Okusi Škofjeloškega ", in spodbujanje prodaje/ponudbe izdelkov na rinfuzo.
17.	Zero waste družinski izziv: spodbude za vnos zero waste praks v gospodinjstva, medijsko spremljanje kampanje, kampanja po vzoru tujine .
18. (12b)	Promocija uporabe nalepke proti nezaželeni pošti: "stop reklame" (75 % gospodinjstev v Sloveniji skupaj prejme več kot 16.000 ton nenaslovljenih oglasnih pošiljk letno, kar predstavlja dobro četrtno vseh papirnatih odpadkov iz gospodinjstev in več odpadkov kot od vseh časopisov in revij skupaj, vir: Ekologi brez meja).

7.4 Sistem ravnanja z odpadki — lokalni režijski obrat

V okviru tega sklopa ukrepov so upoštevane in nadgrajene aktivnosti lokalnega režijskega obrata, ki za občino zagotavlja izvajanje obveznih gospodarskih javnih služb, kot so oskrba s pitno vodo ter ravnanje z odpadnimi vodami in odpadki.

SISTEM RAVNANJA Z ODPADKI - nabor ukrepov	
19. (12b)	Intenzivno ozaveščanje občanov (informiranje, argumentiranje sprememb preko lokalnih medijev, spletne strani in družbenih omrežij), postavitve ozaveščevalnih tabel na problematičnih točkah, prilagojena vsebina za različne starostne skupine in zaznane težave ter promocija dobrih praks.
20. (11a)	Izvajanje posameznih kampanj za ozaveščanje kako pravilno ravnati z določeno vrsto odpadkov , npr. nalepke v javnih ustanovah, razne akcije zbiranja nevarnih odpadkov, zbiranje tekstila v posebnih zabojnikih ali s posebnim namenom ponovne uporabe.
21. (12d,1 3a)	Organizacija izobraževalnih delavnic, predavanj na različnih dogodkih, prireditvah, okoljskih dnevih, na sami lokaciji ekoloških otokov, izmenjava dobrih praks med različnimi deležniki, npr. obisk komunalnega podjetja v šolah in obratno, dnevi odprtih vrat.

22.	Poostren nadzor nad pravilnostjo odlaganja odpadkov , reden nadzor ekoloških otokov in pri prevzemu odpadkov po sistemu od vrat do vrat), dodatno ozaveščanje o prepovedanem odlaganju odpadkov v naravi (zmanjšanje divjih odlagališč).
23. (11a,1 2b)	Promocija kotička za ponovno uporabo na zbirnem centru z namenom zbiranja še uporabnih malih gospodinjskih aparatov in omogočanja njihove ponovne uporabe. Več informacij: LIFE Spodbujamo e-krožno .
24. (12d)	Krepitev sodelovanja med različnimi lokalnimi akterji skozi različne projekte in aktivnosti (javne ustanove, podjetja, društva, občina, fizične osebe).
25.	Periodično merjenje družbenih in ekonomskih učinkov izvajanja strategije preko letnih poročil in mnenjskih raziskav.

7.5 Turizem in prireditve

V to ciljno skupino sodijo vse dejavnosti, povezane s turizmom in vse prireditve, ki jih organizirajo javne ustanove ali se dogajajo na javnih površinah. Cilja se predvsem na večje javne prireditve, kot so festivali, sejmi ter športne in kulturne prireditve, kjer nastaja velika količina odpadkov. Vseeno pa je veliko ukrepov primernih tudi za manjše prireditve. Organizacija prireditev vseh velikosti ponuja številne možnosti za preprečevanje odpadkov, saj so idealno okolje za informiranje in senzibiliranje obiskovalcev o zero waste. Glavni tok odpadkov na prireditvah predstavljajo različni izdelki za enkratno uporabo, pogosto pa še hrana. Iz izkušenj od drugod po državi je znano, da je možno skupne količine odpadkov na prireditvah celo razpoloviti. Z večjim deležem ločenega zbiranja odpadkov, ki lahko presega 90 %, pa omogočiti, da jih med mešanimi odpadki konča čim manj.

Odpadki so eden najpomembnejših okoljskih vplivov gostinsko-turističnega sektorja, saj uporablja velike količine potrošniškega blaga, ki ima pogosto zelo kratek rok uporabe. Upoštevanje zero waste smernic na področju turizma in s tem zagotavljanje prehoda v krožno gospodarstvo poleg ohranjanja kakovostnega naravnega okolja prinaša še vrsto drugih prednosti: boljša javna podoba, manjše emisije toplogrednih plinov, nižji stroški nabave ter boljšo povezanost z lokalnim okoljem. Določeni ukrepi v tej smeri se že izvajajo v sklopu [Strategije razvoja in trženja turizma destinacije Poljanska dolina 2022–2027](#) ter [Strategije trajnostnega razvoja turizma za Škofjeloško območje 2022-2028](#).

TURIZEM IN PRIREDITVE - nabor ukrepov

26. (12d)	Intenzivno izobraževanje ključnih ponudnikov turističnih storitev in gostinskih ponudnikov opremljeno z nasveti in priporočili za zmanjševanje odpadkov in ponovno rabo, vključno z ozaveščanjem o preprečevanju zavržene hrane.
27. (12d)	Uvedba "zelene straže" za svetovanje in nadzor pravilnega ločevanja na prireditvah ter intenzivno informiranje in senzibiliranje obiskovalcev o zero waste.
28. (12b)	Več možnosti za sofinanciranje javnih prireditev ob pogoju, da se upoštevajo zero waste smernice pri organizaciji in izvedbi prireditev, npr. obvezno ločeno zbiranje odpadkov, uporaba povratnih lončkov, krožnikov in pribora.
29. (12b)	Spodbujanje pitje vode iz pipe na vseh prireditvah , npr. z uporabo mobilnega pitnika in lastnih jeklenk / bidonov; plakati / table, ki nakazujejo možnost točenja vode pri šanku.
30. (12b)	Spodbujanje uporabe povratne embalaže pri dobaviteljih, ponudnikih, gostincih oz. vseh sodelujočih na prireditvah ter pri obiskovalcih.
31. (12b)	Vzpostavitev sistema za izposajo povratnih (pralnih) kozarcev z možnim koriščenjem pralno / sušilnega stroja, ki služi temu namenu (celoten servis najema in pranja ponuja Komunala Škofja Loka). Možna nadgradnja za pralne krožnike in pribor.
32. (12e)	Spodbujanje uvedbe zero waste koncepta v lokalnih nastanitvenih objektih in pri gostinskih ponudnikih z možnostjo pridobitve certifikata .
33. (12b)	Spodbujanje organizatorjev k uporabi smernic za prireditve z manj odpadki in pridobitve certifikata "prireditev na poti zero waste" .
34. (12b)	Vzpostavitev knjižnice reči za prireditve (vrči, sklede, žetoni za tombole in podobno) ter drugih pospeševalnikov za boljše ločevanje, npr. koši opremljeni z grafikami in zanimivimi napisi za prireditvene prostore.

7.6 Načrt za preprečevanje plastike

V tem razdelku se bomo osredotočili na podrobnejši pregled, merjenje in analizo zmanjševanja oz. preprečevanja nastajanja plastičnih odpadkov za enkratno uporabo na vseh javnih prireditvah v Občini Gorenja vas - Poljane kot del Načrta za preprečevanje plastike (NPP). NPP smo umestili v samo Zero waste strategijo z

namenom, da ne podvajamo določenih dokumentov in za lažji pregled, kako bo Občina Gorenja vas - Poljane na tem področju ukrepala. Uvedba povratnih kozarcev na prireditvah kot osrednje teme je bila rezultat posvetovanja z občino.

7.6.1 Zakonodaja

Na prireditvah nastaja precej odpadkov, ker so izdelki v uporabi zelo kratek čas in veliko teh izdelkov je primarno plastičnih. [Direktiva o embalaži in odpadni embalaži](#) (Direktiva 94/62/ES), ki je trenutno v reviziji (od sredine leta 2023), služi kot osrednji instrument za ublažitev vpliva embalaže na okolje. V evropski plastični strategiji je cilj, da bo do leta 2030 vso embalažo mogoče ponovno uporabiti ali reciklirati na ekonomsko izvedljiv način. EU je s poudarkom na pomembnosti spodbujanja sistemov ponovne uporabe in ponovnega polnjenja že pred leti sprejela ukrepe, kot je [Direktiva o vplivu nekaterih plastičnih izdelkov na okolje](#) ali na kratko SUP direktiva (Direktiva (EU) 2019/904). Namen te direktive je omejiti porabo plastike za enkratno uporabo in spodbujati uporabo bolj trajnostnih alternativ. Med drugim prepoveduje plastične vatirane palčke, plastični pribor, plastične krožnike, slamice, mešalne palčke za pijačo in palice za balone ter posode za hrano iz stiroporja. Določa obveznost jasnega in standardiziranega označevanja za določene izdelke, ki mora vsebovati informacije o tem, kako je treba odpadke odlagati, ter informacije o negativnem okoljskem vplivu izdelka in prisotnosti plastike v njem. To velja za kozarce, posode za hrano, tobačne izdelke, menstrualne izdelke, vlažilne robčke in balone.

Slovenija je nadgradila te ukrepe med prenosom direktive v svoj pravni red. Na podlagi [Uredbe o zmanjšanju vpliva nekaterih plastičnih proizvodov na okolje](#) mora organizator javne prireditve, če to dopuščajo okoliščine dogodka in kjer je to iz higienskih razlogov mogoče, sprejeti naslednje ukrepe:

1. na javni prireditvi, kjer se ponujata pijača in hrana, se na mestu strežbe zagotovi uporaba alternativnih proizvodov, ki se lahko večkrat uporabijo (**pralni kozarci in pribor**), ali proizvodov, ki vsebujejo manj ali nič plastike (embalaža iz papirja, kartona ali drugih naravnih materialov), lahko tudi z možnostjo uporabe depozitnega načina vračanja rabljenega proizvoda (kavcija),
2. omogočati, da k ponudniku pijač in hrane obiskovalci javne prireditve lahko **prinesejo svoj lonček** za pijačo ali posodico za hrano za večkratno uporabo,
3. **ozaveščati o ukrepih iz 1. in 2. točke** tega odstavka pred in med prireditvijo.

Občina Gorenja vas - Poljane bo dodatno spodbujala in omogočala boljše pogoje za vpeljevanje trajnostnih praks na področju organizacije prireditev. NPP torej naslavlja **spodbujanje in vzpostavitev sistema ponovne uporabe za povratne (pralne) kozarce na vseh javnih prireditvah**.

7.6.2 Cilji

Vzpostavil se bo sistem izposoje pralnih kozarcev, ki bodo na voljo vsem organizatorjem prireditev. Možno si jih bo izposoditi ali najeti celoten servis vključno s pomivanjem. Slednje nudi Komunala Škofja Loka (od pomladi 2024).

Po vzoru [Komunale Škofja Loka](#) se bodo v občini uvedla tudi nova pravila glede organizacije prireditev, in sicer obvezna uporaba pralnih kozarcev ter obvezno ločeno zbiranje odpadkov.

[Trenutni pravilnik](#), ki naslavlja sofinanciranje prireditev in projektov v Občini Gorenja vas - Poljane bi lahko vseboval sledeče dodatne obvezne kriterije za vse organizatorje:

- dosledno ločeno zbiranje odpadkov,
- **uporaba posod za večkratno uporabo za hrano in pijačo,**
- omogočati uporabo vode iz pipe, kjer je mogoče oz. spodbujati gostinske ponudnike, da ponujajo vodo iz pipe brezplačno ali za nizko postrežnino,
- ter s tem povezana jasna komunikacija pred in med prireditvijo.

Med merila za vrednotenje pa se doda točka "Okoljska primernost prireditve", kjer je mišljena presoja z vidika vplivov na okolje. Z vidika Zero waste strategije občine to pomeni višje ovrednotenje prireditev z nizkim odpadkovnim odtisom, ki izvedbo načrtujejo z mislimi na, npr. zmanjševanje količin odpadne hrane, uporabo opreme in okraskov za večkratno uporabo, materialov, ki jih je mogoče reciklirati, uporabo tako imenovanih zelenih straž ali celo pridobitvijo naziva zero waste prireditev.

Kratkoročni (1-2 leti):

- nabaviti kozarce za ponovno uporabo in vzpostaviti sistem izposoje ter promovirati ponudbo med organizatorji prireditev,
- ozaveščati in razumeti vpliv plastike za enkratno uporabo na okolje, gospodarstvo in zdravje,
- vključitev lokalnih šol, organizacij in podjetij v aktivno sodelovanje pri pobudah za zmanjšanje plastike in pri promociji alternativ za večkratno uporabo na prireditvah in širše,
- preveriti potencial sodelovanja (dodatna promocija) in možne izzive, ki bi jih lahko pri uvedbi ponovne uporabe imeli organizatorji prireditev vključno z gostinskimi ponudniki.

Srednjeročni (2-3 leta):

- spremljati delovanje sistema in ga po potrebi nadgrajevati,
- spodbujanje širjenja praks ponovne uporabe na druge segmente v maloprodajnem, gostinskem in turističnem sektorju (npr. trajnostne embalaže z možnostjo rinfuze in ponovne uporabe),
- povečati stopnjo ozaveščenosti, vključenosti in dejavnega sodelovanja različnih lokalnih akterjev pri preprečevanju plastike za enkratno uporabo ter pri promociji izdelkov in storitev za večkratno uporabo na prireditvah,
- sprejem sprememb v uradnem pravilniku oz. razpisu za sofinanciranje

turističnih dejavnosti društev na območju Občine Gorenja vas - Poljane, ki določa nekatere zero waste ukrepe kot obvezne, npr. obvezna uporaba pralnih kozarcev na javnih prireditvah in ostalega pribora.

Dolgoročni (4 let+):

- stopnjevanje ukrepov glede na aktualno stanje, to je identificirane probleme, prilike in možnosti.

Cilje bo občina spremljala preko naslednjih **kazalnikov**:

- število oz. delež prireditev, ki so uporabljale pralne kozarce,
- stopnja vračljivosti pralnih kozarcev na prireditvah,
- število spremenjenih predpisov, ki zajemajo preprečevanje oz. zmanjševanje odpadkov,
- podrobnejše tehtanje odpadkov na izbrani prireditvi, da se pridobi boljša ocena uspešnosti sprejetih ukrepov, ter
- stroškovna ocena čiščenja po prireditvah oz. količina smetenja pred in po implementaciji ukrepov za zmanjšanje odpadkov.

Primeri dobrih praks, ki že uvajajo trajnostne ukrepe:

- [Slovenske zero waste prireditve](#) kot so npr. Maraton treh src, Mestna promenada Brežice, Art kamp idr., ki so sprejele zero waste zavezo, poskrbele za ločeno zbiranje odpadkov in tehtanje.
- [V Talinu so na festivalu](#), ki je združil okrog 125.000 obiskovalcev s ponovno uporabo uspeli skoraj prepолоviti količino odpadkov nastalih med dogodkom (v primerjavi z letom 2019, ko so zbrali 40 ton mešanih odpadkov, leta 2023 pa 22 ton ločenih odpadkov).
- [Letošnje olimpijske igre v Parizu](#) bodo najbolj trajnostne in vključujoče do zdaj obljubljuje prireditelji, ki so se med drugim zavezali, da bodo omejili količino odpadkov, povezanih z dogodkom, s postavitvijo fontan za pijačo in embalaže na kavcijo, ter se v 90 % posluževali najema in dostopa namesto nabave novih predmetov.

8. KOMUNIKACIJSKI UKREPI

Osnovno pravilo pri učinkoviti komunikaciji je pozitiven pristop in ne kaznovalna politika. Sprememba navad je pri uvajanju zero wasta v domače okolje, poslovanje in delovanje različnih organizacij ključna. V prvi vrsti je namen ozaveščanja delovati spodbudno, da čim več subjektov (privatnih in javnih) v programu zero waste prepozna priložnosti in aktivno sodeluje pri snovanju sistemov upravljanja z viri, ki se usmerjajo k zmanjševanju nastajanja odpadkov. Vključevanje skupnosti je ključno za spremembo vzorcev trenutnega potrošniškega vedenja in za postopno

opuščanje odpadkov. Pri tem se bodo upoštevale najbolj priljubljene komunikacijske platforme in kanali v lokalni skupnosti, da bi dosegli čim več članov podpornikov. Zelo pomembno je na kakšen način predstaviti idejo o zero waste, da jo skupnost posvoji in da v njeno izvedbo začne vlagati pozitivno energijo.

Namreč zero waste poleg spreminjanja navad in vedenjskih vzorcev vključuje tudi umeščanje novih pravil na področju trajnostnega razvoja občine in vsakega posameznika. S primerno zasnovano komunikacijo in transparentnostjo bo slednje lažje dosegljivo, zato je pomembno, da je vsak občan seznanjen s konceptom zero waste in ga tudi razume ter deluje v njegovem duhu. Ekologi brez meja smo pripravili [smernice za komuniciranje o zero waste vsebinah](#), ki bodo pri tem v pomoč.

Komunikacijski ukrepi so horizontalni in že vključeni v ukrepe prejšnjega poglavja. V tabeli je nabor priložnosti za komuniciranje ob posebnih dnevih, ki nas še izraziteje vabijo k ozaveščanju. V prilogi izpostavljam nekaj primerov dobrih praks komuniciranja iz različnih področij delovanja.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN
26. - dan izobraževanja o okolju 31. - slovenski dan brez cigarete	pust	3. sobota - Digital Cleanup day 15. - dan potrošnikov 18. - dan recikliranja 21. - dan gozdov 22. - dan voda 25. - ura za Zemljo 30. - zero waste dan	7. - dan zdravja 22. - dan Zemlje 23. - dan v rabljenih oblačilih 24. - slovenski dan brez zavržene hrane	15. - dan podnebnih sprememb	5. - dan okolja 16. - refill day
JUL	AVG	SEP	OKT	NOV	DEC
cel mesec - julij brez plastike 3. - dan brez plastične vrečke		3. sobota - World Cleanup Day 29. - dan ozaveščanja o zavrženi hrani	16. - dan hrane 15. - dan popravil	1. - dan spomina na mrtve 24. - zeleni petek 25. - dan brez nakupov	mesec trajnostnega obdarovanja

Tabela: okoljski dnevi

9. MERJENJE USPEŠNOSTI

Vsaka dobra strategija ima poleg ciljev zastavljenih po principu SMART tudi mehanizme za preverjanje njihovega doseganja. V tipični Zero waste strategiji sta temu namenjena najmanj dva ukrepa: priprava javnih letnih poročil in srečanja zero waste (nadzornega) odbora.

V prvi polovici leta 2021 je zaživel še mednarodni certifikat "Zero Waste Certified City" ("Zero waste občina"), ki postavlja tako jasne minimalne kriterije kot področja, na katerih je možno doseči izboljšave, vključno z načini merjenja uspešnosti in višanja transparentnosti.

9.1 Letno poročilo

Poročilo nima definiranega formata, za merjenje uspešnosti pa mora vsebovati najmanj **podatke o doseganju ciljev** v obravnavanem letu ter **pregled izvedenih ukrepov**. Lahko je združeno s programom dela za naslednje leto, kar bo oboje obravnavano na sejah zero waste odbora.

9.2 Zero waste odbor

Odbor je formalno telo, ki bdi nad implementacijo Zero waste strategije in pri tem skrbi za zastopnost mnenj širšega nabora deležnikov. Sestavljajo ga najmanj predstavniki:

- občine,
- komunalnega podjetja,
- nacionalne zero waste organizacije in
- nevladnih organizacij civilne družbe.

V njem je poleg predstavnikov občine, režijskega obrata in nacionalne zero waste organizacije tudi najmanj predstavnik nevladne organizacije v občini. V Sloveniji imajo nevladne organizacije formaliziran demokratičen način imenovanja predstavnikov v lokalne in državne odbore, česar naj se posluži tudi Občina Gorenja Vas - Poljane za svoj zero waste odbor.

Naloga odbora je, da sodeluje pri razvoju in implementaciji zaveze, oceni kritične korake, definira rešitve v primeru težav pri izvedbi ali rokih, podpira izvajanje zaveze ter poroča nacionalni zero waste organizaciji. **Odbor se mora sestati najmanj enkrat letno**, da obravnava in sprejme letno poročilo za preteklo leto ter potrdi načrt za tekočega. Dodatna srečanja člani organizirajo po potrebi, ob večjih

spremembah, težavah ali priložnostih, ki zahtevajo hitrejšo obravnavo in širši pogled. Torej takih, ki jih ne more razrešiti občina sama.

9.3 Certifikat “Zero Waste Certified City”

Marca 2021 je bil prvič javno predstavljen enoten evropski sistem prepoznavanja prizadevanj občin na poti do družbe brez odpadkov, [mednarodni certifikat “Zero Waste Certified City”](#). Nadgrajuje in nadomešča slovenski sistem, poimenovanje pa ostaja isto — “Zero waste občina”. Pričujoča strategija je odločen korak k pridobitvi tega certifikata, saj upošteva vse njegove zahteve.

S sprejemom zaveze in strategije je občini na voljo naziv “Kandidatka za zero waste občino”, potem pa ima dve leti časa za izvedbo prve zunanje revizije za pridobitev certifikata “Zero waste občina”. Revizorji ocenijo ukrepe, dosežke in procese izvajanja strategije na podlagi vnaprej znanih kriterijev (obveznih in točkovanih). Glede na doseženo število točk občina prejme certifikat z eno do pet zvezdicami, ob nadaljnjih revizijah pa se število prilagodi.

Občini bo novi sistem certificiranja služil kot okvirni seznam kako do boljših rezultatov in manj odpadkov. Preko povezovanja z evropskimi strokovnjaki in drugimi članicami mreže bo imela izboljššan dostop do strokovnega znanja, idej, potencialnih projektov in mednarodne prepoznavnosti.

PRILOGE

1. Rezultati sortirnih analiz² za leto 2021, 2022 in 2023

Tipi odpadkov / Sestava v %	2021	2022	2023
Papir in karton ter lepenka			
Papir in karton ter lepenka, ki ni embalaža (brez papirnatih serviet, brisač in robčkov)	4,73%	3%	7,61%
Papirnata in kartonska embalaža ter embalaža iz lepenke	2,21%	2%	7,30%
Sestavljena (kompozitna) embalaža, kjer je prevladujoč material papir	0,16%	2%	1,27%
Zelena biomasa in naravni les (odpadki z vrtov in parkov)			
Veje	0,32%	0%	1,90%
Ostala zelena biomasa (listje, trava, ipd.)	0,47%	0%	1,59%
Biorazgradljivi kuhinjski odpadki in odpadki iz restavracij			
Organski kuhinjski odpadki iz gospodinjstva (plus papirnatih serviete, brisače in robčki)	11,51%	9%	13,01%
Odpadki z živilskih trgov (s tržnic)	0,79%	0%	0,00%
Plastika			
Plastika (brez OEEO in baterij)	2,84%	2%	2,22%
Plastična embalaža	5,52%	5%	11,42%
Sestavljena (kompozitna) embalaža, kjer je prevladujoč material plastika	1,74%	2%	1,59%
Steklo			
Steklo	0,47%	0%	0,00%
Steklena embalaža	0,32%	0%	0,95%
Kovine			
Kovine (brez OEEO in baterij)	0,63%	1%	0,63%
Kovinska embalaža	0,32%	1%	2,54%
Sestavljena (kompozitna) embalaža, kjer je prevladujoč material kovina	0,16%	0%	0,00%
Odpadki iz lesa			
Odpadki iz lesa (brez vej)	0,16%	0%	0,95%
Lesena embalaža	0,16%	0%	0,00%
Oblačila, tekstilije			
Oblačila, tekstilije, obutev	14,67%	14%	10,79%

² po Uredbi o obvezni občinski gospodarski javni službi zbiranja komunalnih odpadkov

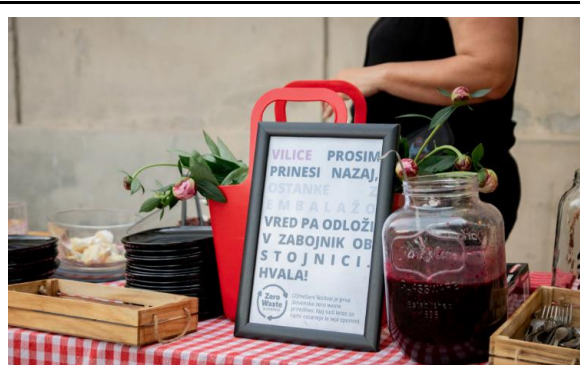
embalaža iz tekstila	0,16%	0%	0,00%
Zavržena EEO ter baterije in akumulatorji			
Zavržena EEO	0,95%	1%	1,27%
Baterije in akumulatorji	0,00%	0%	0,06%
Drugi odpadki (plenice, keramika, iztrebki malih živali, ostanki gradbenega materiala ipd.)	46,06%	52%	31,41%
Ostanek po prebiranju	5,68%	5%	3,49%
skupaj sortirano v %	100,00%	100,00%	100,00%
skupaj sortirano v kg	634	613,00	315,2

Legenda: 0 - 4,99 % zeleno; 5 - 9,99 % modro; nad 10 % rumeno

2. Primeri komuniciranja o zero waste

Slika 1: Spodbujanje pitja vode iz pipe

Slika 2: Spodbujanje ponovne uporabe na dogodku

Slika 3: Ozaveščanje o ločevanju bio odpadkov na smetarskem vozilu (JP Komunala Vrhnika)

Slika 4: Spodbujanje ločevanja odpadkov na Pikinem festivalu

Za 1. november prižgimo svečo manj

Blíža se dan spomina na mrtve, ko bomo obiskali grobove preminulih svojcev in prijateljev. Ob tem Slovenci tradicionalno množično prižigamo sveče in s tem naša pokopališča spreminjamo v kupe odpadnih nagrobnih sveč.

Zunanji del nagrobnih sveč je sestavljen iz kombinacije polipropilena (PP) in polivinilklorida (PVC) in ga ni mogoče v celoti snovno predelati. Notranjost sveč je iz parafina, ki je nerazgradljiv stranski produkt predelave nafte. Ob gorenju nagrobnih sveč nastajajo delci in strupeni hlapí, podobni tistim iz avtomobilskih izpušnih plinov.

Ali ste vedeli, da v Sloveniji v povprečju prižgemo 11 sveč na prebivalca?

Da bi čim bolj zmanjšali nastanek odpadnih nagrobnih sveč in njihovih stranskih produktov, vam predlagamo, da se umrlim na letošnji praznik poklonite brez prižiganja nagrobnih sveč in dodatnih cvetličnih aranžmajev.

Še vedno pa lahko tudi letos prižgete virtualno svečo na naši spletni strani www.komunalaskofjaloka.si.

Ob obisku grobov pa se z znanci spomnite na vse lepe trenutke, ki ste jih doživeli z vašimi preminulimi prijatelji in sorodniki.

Svečo manj prižgimo in naravo ohranimo!

Slika 5: Spodbujanje uporabe alternativnih sveč namesto plastičnih (članek v Loškem glasu)

Slika 6: V okviru Evropskega tedna zmanjševanja odpadkov so v Kranju izvedli akcijo "Odprimo vrata družbi brez odpadkov!"

Slika 7: Zabavni napisi za ločevanje bio odpadkov na prireditvi.

Slika 8: Napisi, ki spodbujajo k ločevanju odpadkov na prireditvi v Brežicah.

3. Zero waste zaveza Občine Gorenja vas - Poljane